

Inga artighetsvisiter

»men får inte heller urvattnas till att vara en trivsam biskoplig ”happening»«

Det har nu gått nästan 15 år sedan relationsändringen mellan Svenska kyrkan och staten. Farhågorna var som bekant många. Inte minst gällde det farhågorna om att vi på olika sätt skulle gå mot en mera kongregationalistisk kyrka bort från den episkopala struktur som är grunden för Svenska kyrkan. Många av dessa farhågor har kommit på skam. Det ska medges. Men samtidigt är det ändå viktigt att fundera över vad det innebär att vara en episkopala kyrka. För den som innehar vigningstjänsten finns vigningslöftena där och som gör att både prästen och diakonen lovar följa kyrkans bekännelse och lära. På det individuella planet finns sedan en rätt noggrann skala av åtgärder som ska se till att den episkopala strukturen upprätthålls och att den enskilde prästen eller diakonen följer det som lovats genom vigningslöftena. Men hur ser det ut på församlingsplanet? Hur hålls kyrkan ihop? När den nya kyrkoordningen trädde i kraft pekades just de då nyintroducerade församlingsinstruktionerna ut som ett viktigt instrument för att kunna upprätthålla den episkopala strukturen också på stifts- och församlingsnivå.

Instruktionerna skulle vara både ett pastoralt program och ett instrument för tillsyn från biskop och domkapitel när prästanställningen blev en renodlad lokalanställning. Forskning på området har visat att den första generationen av församlingsinstruktioner inte på långa vägar levde upp till de förväntningar som kyrkomötet hade tänkt sig när de infördes i Svenska kyrkan. Den första omgången av församlingsinstruktioner som skrevs ute i församlingarna blev i mycket hyllvärmare och det som stod i dem var många gånger så allmänt hållet att det svårligen kunde fungera som ett måldokument att använda i den dagliga verksamheten. En ny generation av församlingsinstruktioner är nu på gång i Svenska kyrkans församlingar. Denna gång hamnar församlingsinstruktionerna förhoppningsvis rätt och blir till det som de vara tänkta att bli.

Stora insatser görs just nu från både stift och församlingar för att instruktionerna ska bli väl genomarbetade och substantiella i sitt innehåll. Jag tror det är viktigt att inte bara uppfatta församlingsinstruktionerna som byråkratiska dokument utan också ge dem den betydelse de faktiskt har för att Svenska kyrkan förblir en sammanhållen episkopala kyrka. Församlingarna har ett mycket långt gånget självstyre inte minst av hävd och tradition. Det ska vi slå vakt om men samtidigt är alla församlingar bundna via den episkopala strukturen till kyrkan som kyrka. Det finns med andra ord inte utrymme för hur många frifräsare som helst. Förutom församlingsinstruktionerna utgör sedan biskoparnas visitationer ett viktigt sätt för biskopen att kunna fullgöra sin tillsynsuppgift. Visitationerna ska naturligtvis inte få någon sträng kontrollerande funktion men får inte heller urvattnas till att vara en trivsam biskoplig ”happening” i pastorat och församlingar där röda mattan rullas ut och en nytrimmad kyrkokör sjunger. Det är inte fråga om artighetsvisiter. Det är också viktigt att ha i åtanke att kyrkoordningen säger uttryckligen att ”Biskopen ska visitera stiftets församlingar”. Det är alltså inte upp till församlingen att avgöra om en visitation ska äga rum eller inte. Redan tidigt efter relationsändringen år 2000 förekom fall där vissa församlingar opportunistiskt försökte undvika de biskopliga besöken. Det kan tyckas att detta att slå vakt om den episkopala strukturen är uttryck för ett alltför legalistiskt tänkande men det handlar egentligen enbart om att kyrkan också i framtiden ska kunna vara den tydliga och enade röst som så väl behövs i en alltmer söndrad värld.

GÖRAN LUNDSTEDT

